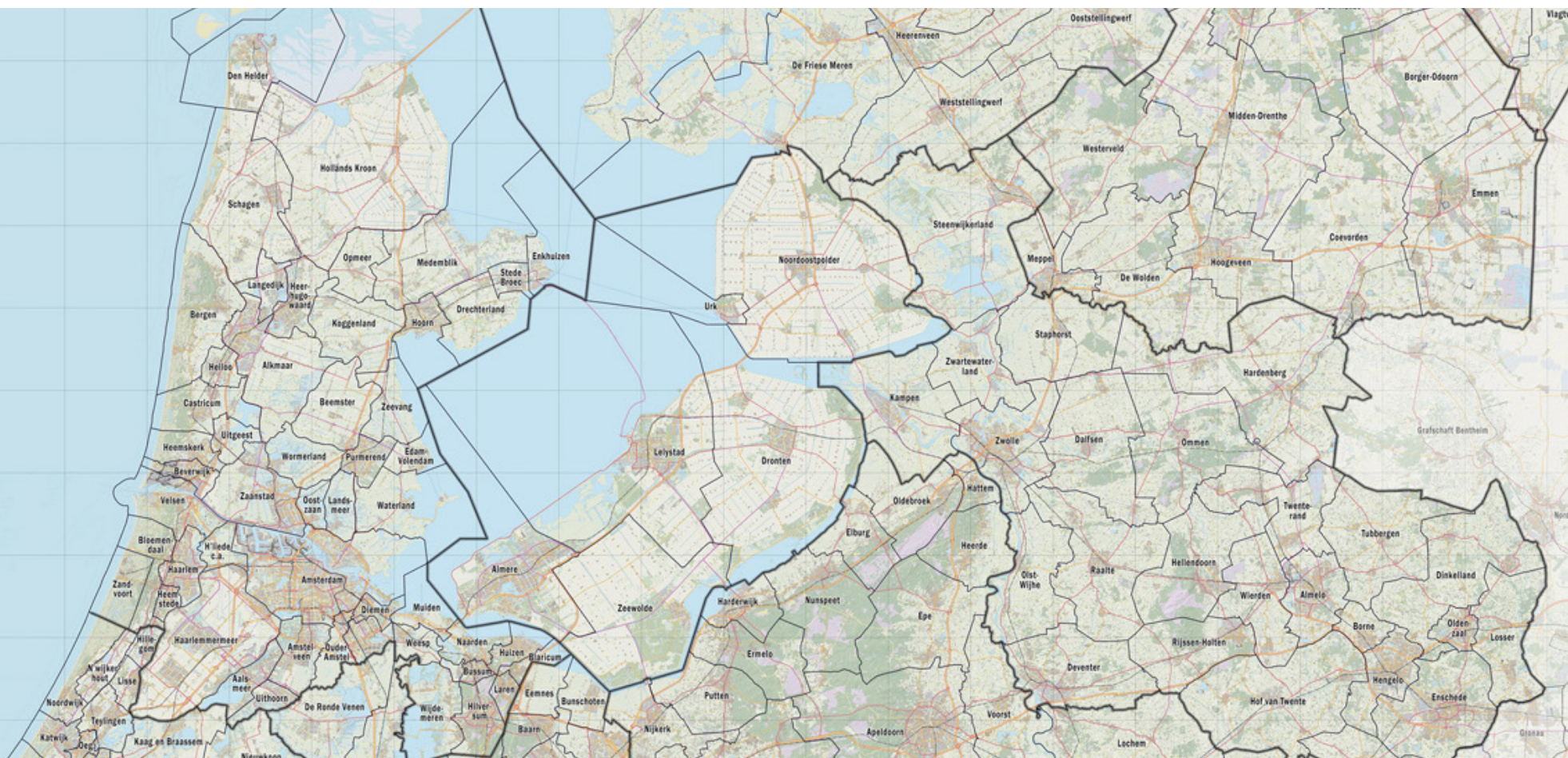

Bestuurlijke Netwerkkarten Crisisbeheersing

Bevoegdheidenschema 9 – Schaarste algemeen

Bevoegdheidenschema schaarste algemeen

versie 2018

generieke schaarstemaatregelen: vordering en (her)verdeling

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
1. vordering en onteigening			1. er is geen strikte scheiding tussen vorderen en onteigenen; vorderen kan ook het eigendomsrecht betreffen. Onteigenen is een vorm van vorderen, namelijk de vordering van het eigendomsrecht
1a. centrale overheid			
1a.1. vordering eigendomsrecht of recht van gebruik van onroerende zaken (zie NB 1)	1a.1. minister van JenV en minister van Defensie, Koninklijk Besluit mede op voordracht van minister van EZK	1a.1. art. 23 Vorderingswet**	
1a.2. vordering eigendomsrecht of recht van gebruik van zaken (zie NB 1)	1a.2. elke minister in overeenstemming met minister van EZK	1a.2. art. 3a, 5 Vorderingswet*	
1b. decentrale overheid			
1b.1. vordering algemeen	1b.1. burgemeester of voorzitter veiligheidsregio	1b.1. art. 175, 176 Gemeentewet, art. 39 Wet veiligheidsregio's	
1b.2. onteigening algemeen (zie NB 2)	1b.2a. bij brand en watersnood: hoogste burgerlijke overheid, ter plaatse aanwezig, bij watersnood ook: waterschap (dagelijks bestuur, voorzitter, aangewezen lid bestuur)	1b.2a. art. 73 Onteigeningswet; de waterbeheerder kan ook onteigenen op grond van art. 5.30 lid 1 Waterwet	1b.2a. inwerkingstelling is vormvrij (geen Koninklijk Besluit)

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
	1b.2b. hoogste militaire autoriteit ter plaatse aanwezig; voor onteigening door militair gezag, zie schema Defensie	1b.2b. art. 76a bis Onteigeningswet*	1b.2b. en 1b.3. 'hoogste militaire autoriteit ter plaatse aanwezig' is niet hetzelfde als 'militair gezag'. Militair gezag is een vorm van militair bestuur, ingesteld op grond van de Oorlogswet voor Nederland. Dat is alleen mogelijk ten tijde van de beperkte of algemene noodtoestand
1b.3. onteigening en beschikbaarstelling aan bevolking en bedrijven van levensmiddelen en (hier: incl. diervoeders), grondstoffen van levensmiddelen, huishoudelijke artikelen en brandstoffen	1b.3. burgemeester na algemene of bijzondere machtiging minister van EZK (evt. na overleg met militair gezag) of op last van minister van EZK voor andere gemeenten	1b.3. art. 76a ter t/m 76f Onteigeningswet*	
1b.4. verbruiksartikelen bestemd voor bescherming en ontsmetting	1b.4. burgemeester na algemene of bijzondere machtiging minister van JenV	1b.4. art. 76f bis Onteigeningswet*	
<u>2. hamsterverbod</u>	2. minister van EZK	2. art. 3 Hamsterwet*	2. een hamsterverbod kan een voorloper zijn op een distributiemaatregel
<u>3. distributie</u> 3a. aanwijzing distributiegoederen en distributieregeling (koop, levering etc., verbruik, gebruik etc., vervoer)	3a. minister van EZK, in overleg met minister van Defensie voor zaken die voor Defensie beschikbaar dienen te zijn	3a. art. 3, 4*, 5*, 6*, 7* Distributiewet	3. art. 11 Distributiewet gaat uit van indeling van Nederland in distributiekringen. Elke gemeente vormt een kring. Het Distributiekringenbesluit (Stcrt. 1995, 31) is in 1997 ingetrokken (Stcrt. 1997, 94). Distributie is nog niet ingebed in de veiligheidsregio's
3b. opgave voorraden	3b. minister van EZK (idem)	3b. art. 8 Distributiewet*	
3c. prestatieplicht, aanwijzing en plicht tot winning, productie, herstellen, levering, etc.	3c. minister van EZK (idem); ter uitvoering van militaire taak met minister van Defensie gezamenlijk (bij geen overeenstemming: minister van	3c. art. 10a, 10c Distributiewet*	3c. anders dan een algemene distributieregeling maakt de prestatieplicht het mogelijk om een of enkele concrete maatregelen te treffen

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
	Defensie)		
4. prijsmaatregelen zie schema prijzen en lonen			
5. in- en uitvoer	5. regering, bij amvb	5. art. 3:1 Algemene douanewet	5. dit is geen noodrecht
6. aanwijzing en optreden rijksheren, vertegenwoordiging minister in regionaal beleidsteam; uitoefenen van noodbevoegdheden namens de minister	6a. aanwijzing: regering, bij amvb; voor EZK zijn op dit terrein aangewezen de directeuren van de Kamers van Koophandel 6b. optreden: krachtens algemeen mandaat of mandaat voor een bepaald geval door minister van EZK of andere minister, niet zijnde minister-president	6. art. 16 Prijzenoodwet (o.a. voor Vorderingswet en Hamsterwet), art. 10b Distributiewet, Aanwijzingsbesluit economische noodwetgeving (Stb. 1991, 447)	6. rijksheren zijn vertegenwoordigers van de minister in de regio. Aanwijzing vindt plaats in de preparatiefase de aanwijzing van de rijksheer voor EZK op grond van art. 10b Distributiewet heeft nog niet plaatsgevonden het Aanwijzingsbesluit economische noodwetgeving is niet actueel (ook niet na gedeeltelijke modernisering in 2010, Stb. 2010, 729), zie het rapport De veiligheidsregio: afstemming tussen ketens, de rol van rijksheren in het moderne crisismanagement, provincie Noord-Holland, 2011

BES-eilanden (Bonaire, Sint Eustatius en Saba)

Voor de BES-eilanden geldt specifieke wetgeving. Ter vergelijking zij hier vermeld:

- Onteigeningswet BES.

*) Inwerkingstelling bij Koninklijk Besluit, hetzij separaat, hetzij nadat de beperkte of algemene noodtoestand is afgekondigd (Coördinatiewet uitzonderingstoestanden), tenzij urgentie onverwijld inwerkingstelling noodzakelijk maakt (dan: op grond van ongeschreven recht).

Art. 24 lid 1 Distributiewet was abusievelijk niet aangepast bij wijziging van deze wet in 1997, zodat de noodbepalingen zowel in werking moesten treden (art. 24 lid 1 oud) als in werking moesten worden gesteld (art. 24 lid 2 oud). Dat is hersteld bij de Wet modernisering noodwetgeving VenW en EZ (nieuw art. 22c en 24). Tot nog toe zijn de betreffende bepalingen van de Distributiewet echter nog niet in werking getreden, dus voor toepassing van de noodbepalingen uit deze wet is nog steeds zowel inwerkingtreding als inwerkingstelling vereist.

Art. 12 Hamsterwet was abusievelijk niet aangepast bij wijziging van deze wet in 1997, zodat de noodbepalingen zowel in werking moesten treden (art. 1 lid 1 oud) als in werking moesten worden gesteld (art. 12 lid 2). Dat is hersteld bij de Wet modernisering noodwetgeving VenW en EZ (nieuw art. 1 lid 1 en art. 12 lid 3). Tot nog toe zijn de betreffende bepalingen van de Hamsterwet echter nog niet in werking getreden, dus voor toepassing van de noodbepaling uit deze wet is nog steeds zowel inwerkingtreding als inwerkingstelling vereist.

***) Inwerkingstelling van art. 23 Vorderingswet kent een aparte procedure; een Koninklijk Besluit waarbij de Raad van State moet worden gehoord.

NB 1. In de Vorderingswet staat de uitzondering van zeeschepen en de Wet financiële betrekkingen buitenland 1994. Er zijn nog meer beleidsterreinen waarvoor specifieke vorderingswetgeving en onteigeningswetgeving bestaat, zoals de Noodwet voedselvoorziening, defensiewetgeving, art. 6.26 lid 1 Mediawet 2008, de Wet uitvoering internationaal energieprogramma (olie), algemene vervoersnoodwetgeving (binnenvaart, weg, spoor) en luchtvaartwetgeving, zie de schema's van de betreffende beleidsvelden.

NB 2. Noodonteigeningswetgeving is gebaseerd op art. 14 Grondwet. (Nood)onteigening dient te worden onderscheiden van vernietiging (zie Tekst en commentaar Openbare orde en veiligheid, 2de druk 2011, commentaar bij art. 14 Grondwet).

NB 3. De bevoegdheden krachtens de in dit schema genoemde wetgeving zijn noodbevoegdheden, m.u.v. de bevoegdheden krachtens de Algemene douanewet en de bevoegdheden tot aanwijzing van rijksheren. Uit de voorwaarde van toepassing (buitengewone omstandigheden) volgt dat toepassing pas aan de orde is indien de normale bevoegdheden ontoereikend zijn, bijvoorbeeld indien huur of koop (tegen een redelijke prijs) niet mogelijk is (subsidiariteit).

NB 4. De Wet beschikbaarheid goederen heeft betrekking op de preparatiefase.

NB 5. De Wet strategische diensten en Verordening (EG) nr. 428/2009 van de Raad van 5 mei 2009 tot instelling van een communautaire regeling voor controle op de uitvoer, de overbrenging, de tussenhandel en de doorvoer van producten voor tweërlei gebruik, betreffen preventie, niet respons.

Colofon

Titel: Bestuurlijke Netwerkkarten Crisisbeheersing /bevoegdheidschema
Datum: Mei 2018
Status: Definitief
Versie: Derde druk
Auteurs: Merijn ten Dam
Projectleider: Oscar Koebrugge
Omslag: Rob Kruitwagen
Copyright: IFV en provincie Noord-Holland
Eindverantwoordelijk: IFV, afd. Onderzoek en kennisdocumenten

Alle rechten voorbehouden. Vermenigvuldigen van informatie uit deze publicatie is toegestaan, mits deze uitgave als bron wordt vermeld. Ondanks de aan de samenstelling van de tekst bestede zorg kan de samensteller geen aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade, die zou kunnen voortvloeien uit enige fout of onzorgvuldigheid, die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

Instituut Fysieke Veiligheid
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
T 026 355 24 00
www.ifv.nl

Instituut Fysieke Veiligheid

Het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV) draagt bij aan een veilige samenleving door het versterken van de veiligheidsregio's en hun partners bij het professionaliseren van hun taken. Wij ontwikkelen en delen relevante kennis, wij hebben expertise voor het verwerven en beheren van gemeenschappelijk materieel en wij adviseren de betrokken besturen.

Ons motto hierbij is: signaleren en verbinden.

Instituut Fysieke Veiligheid
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
026 355 24 00
www.ifv.nl

